

Seminář Java

Základy objektové orientace II

Radek Kočí

Fakulta informačních technologií VUT

Únor 2010

- Dědičnost, polymorfismus
- Inicializace objektu
- Rozhraní, třída a objekt v Javě

Vlastnosti objektové orientace

- *Abstrakce (abstraction)*
- *Zapouzdření (encapsulation)*
- Polymorfismus (polymorphism)
- Dědičnost (inheritance)

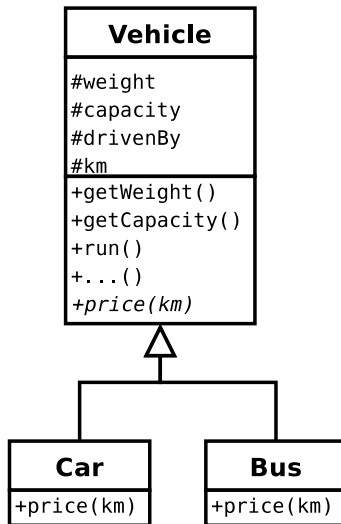
Polymorfismus

- výskyt různých typů chování na základě stejné zprávy
 - možnost vícenásobné definice operace s jedním názvem, která tak může nabývat více implementací (implementuje různé chování).
 - logický vztah podobných operací (aplikace operací na podobné, ale technicky různé situace)

Dědičnost

- *Sdílení chování.*
- Specializace, rozšiřování funkčnosti třídy.
- Odvození nové třídy od nějaké stávající
- Odvozená (dceřinná) třída
 - má všechny vlastnosti nadtřídy
 - + vlastnosti uvedené přímo v deklaraci podtřídy
 - *Konstruktory se nedědí!!!*

Dědičnost v Javě – Příklad

Dědičnost v Javě – Příklad

```
public class Vehicle {  
    ...  
}  
  
public class Car extends Vehicle {  
    protected int price(int km) {  
        // podle osobniho auta ...  
    }  
}  
  
public class Bus extends Vehicle {  
    protected int price(int km) {  
        // podle autobusu ...  
    }  
}
```

Přepisování (overriding)

- změna definice metody zadané v třídě T v některé z podřízených tříd

Přetěžování (overloading)

- technika vícenásobné definice operace v jedné třídě.
- Java:

```
prevedNa(Ucet u, int castka);  
prevedNa(Ucet u);
```


Dědičnost – Konstruktory (příklad)

```
public class Vehicle {  
    ...  
    public Vehicle(int weight, int capacity) {  
        this.weight = weight;  
        this.capacity = capacity;  
    }  
}
```

```
public class Car extends Vehicle {  
    // Funkcni, ovsem nevhodne (viz inic. obj.)!!  
    public Car(int weight, int capacity) {  
        this.weight = weight;  
        this.capacity = capacity;  
    }  
    ...  
}
```

Základní kroky

- 1 nalezení a vyvolání konstruktoru
- 2 vyvolání bezparametrického konstruktoru nadřazené třídy
- 3 inicializace instančních proměnných
- 4 provedení těla konstrukturu třídy

Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon. Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon. A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon. B");}  
}
```

Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon.  Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon.  A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon.  B");}  
}
```

Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon. Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon. A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon. B");}  
}
```

Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon.  Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon.  A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon.  B");}  
}
```

Kon. A

Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon.  Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon.  A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon.  B");}  
}
```

```
Kon.  A
```

Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon. Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon. A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon. B");}  
}
```

```
Kon. A - Kon. Z
```


Inicializace objektu – příklad

```
B b = new B();
```

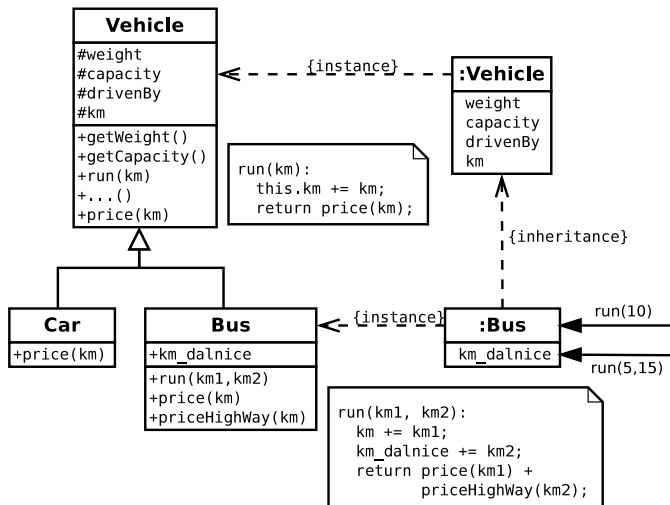
```
class Z {  
    public Z() {System.out.println("Kon. Z");}  
}
```

```
class A {  
    public A() {System.out.println("Kon. A");}  
}
```

```
class B extends A {  
    Z z = new Z();  
    public B() {System.out.println("Kon. B");}  
}
```

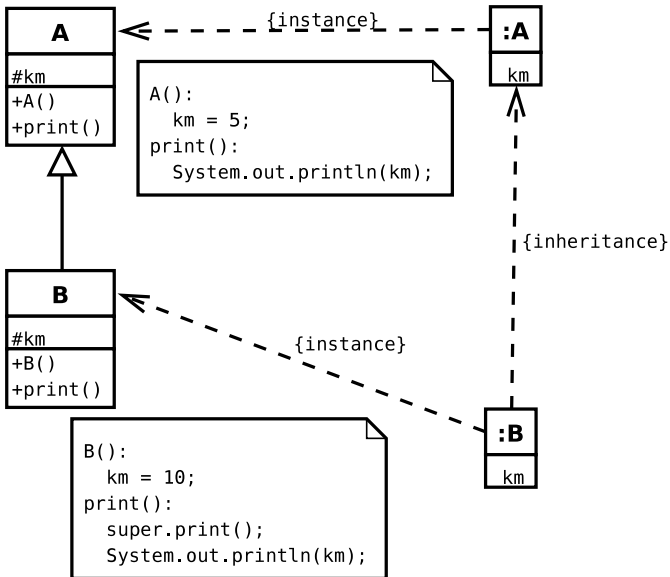
Kon. A – Kon. Z – Kon. B

Dědičnost – Vztah objektů a tříd

Poznámka: polymorfní metody

Dědičnost – vztah objektů a tříd

Možné modifikace

- lze volat jiný než bezparametrický konstruktor nadřazené třídy (musí být vždy na začátku konstruktoru potomka), např.

`super(parametry)`

- lze volat i jiný konstruktor třídy (musí být vždy na začátku konstruktoru), např.

`this(parametry)`

- *bezparametrický (implicitní) konstruktor neexistuje, pokud existuje alespoň jeden jiný*

super a this lze použít i pro volání metod nadřazené/dané třídy

Dědičnost – Konstruktory (příklad)

```
public class Vehicle {  
    ...  
    public Vehicle(int weight, int capacity) {  
        this.weight = weight;  
        this.capacity = capacity;  
    }  
}  
  
public class Car extends Vehicle {  
    public Car(int weight, int capacity) {  
        super(weight, capacity);  
    }  
    ...  
}
```

Příklad

- úložiště objektů třída `U`
- metody `put(...)`, `get(...)`, `remove(...)`
- chceme naplnit a pak prohlásit za *read-only*

Dědičnost

- zdědíme třídu `U`
- atribut `isReadOnly`
- modifikace metod `put(...)` a `remove(...)`

Dědičnost versus skládání

```
class U { ... }

class UU extends U {
    protected boolean isReadOnly = false;

    public void readOnly(boolean ro) {
        isReadOnly = ro;
    }

    public void put(Object o) {
        if (! isReadOnly)
            return super.put(o);
        else
            ...
    }
}
```

Skládání

- vytvoříme *jinou* třídu \mathbf{RU}
- skládá se z třídy (resp. instance třídy) \mathbf{U}
- deleguje zprávy na složkový objekt (`get(...)`)
- metody `put(...)` a `remove(...)` buď neimplementuje, nebo vždy generuje výjimku

Po vytvoření a naplnění instance třídy \mathbf{U}

- vytvoříme instanci třídy \mathbf{RU} a vložíme do ní inicializovanou instanci třídy \mathbf{U}

Dědičnost versus skládání

```
class U { ... }

class RU {
    protected U inner;

    public RU(U u) {
        inner = u;
    }

    public Object get() {
        return inner.get();
    }
}
```

Dědičnost – problém narušení zapouzdření

```
class MyHashSet extends HashSet {
    private int addCount = 0;
    // konstruktory
    public boolean add(Object o) {
        addCount++;
        return super.add(o);
    }
    public boolean addAll(Collection c) {
        addCount += c.size();
        return super.addAll(c);
    }
    public int getCount() {
        return addCount;
    }
}
```

```
MyHashSet s = new MyHashSet();  
s.addAll(Arrays.asList(  
    new String[] {"jedna", "dva", "tri"} ));  
  
s.getCount();           // => 6
```

-
- metoda `addAll` třídy `HashSet` používá metodu `add`
 - implementační detail, který nemusí být dokumentovaný

```
MyHashSet s = new MyHashSet();  
s.addAll(Arrays.asList(  
    new String[] {"jedna", "dva", "tri"} ));  
  
s.getCount();           // => 6
```

-
- metoda `addAll` třídy `HashSet` používá metodu `add`
 - implementační detail, který nemusí být dokumentovaný

Dědičnost

- sémantika je založena na implementačních detailech rozšiřované třídy \Rightarrow náchylné na chyby

```
// class Vehicle
public Vehicle(int weight) {
    this.weight = weight * 1000;
}
```

```
// class Car extends Vehicle
public Car(int weight) {
    this.weight = weight; // <-- !!!
    // super(weight);
}
```

Abstraktní třída

- třída, která danou specifikaci implementuje jen částečně
- nemůže mít instance
- klíčové slovo `abstract`

Abstraktní třída = částečná implementace

Třída = úplná implementace

Abstraktní třída – Příklad

```
public class Vehicle {  
    ...  
    public int price(int km) { ??? }  
}
```

```
public class Car extends Vehicle {  
    protected int price(int km) {  
        // podle osobniho auta ...  
    }  
}
```

```
public class Bus extends Vehicle {  
    protected int price(int km) {  
        // podle autobusu ...  
    }  
}
```

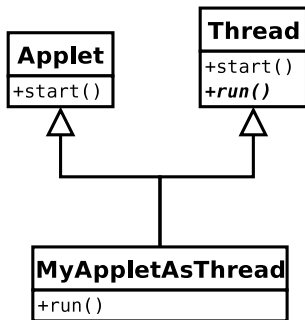
Abstraktní třída – Příklad

```
public abstract class Vehicle {
    ...
    public Vehicle(int weight, int capacity) {
        this.weight = weight;
        this.capacity = capacity;
    }
    protected abstract int price(int km);
}

public class Car extends Vehicle {
    public Car(int weight, int capacity) {
        super(weight, capacity);
    }
    protected int price(int km) { ... }
}
```

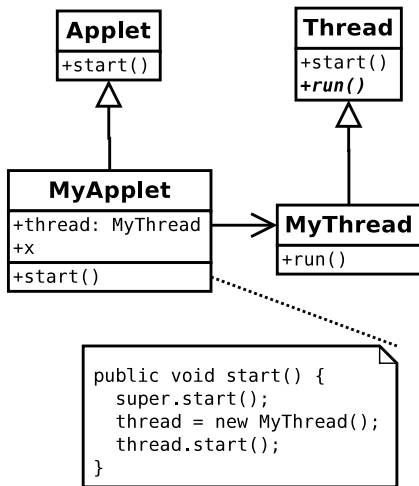

Vícenásobná dědičnost

- komplikuje návrh (čitelnost, problém nejednoznačnosti)
- dá se obejít (skládání objektů)
- existují případy, kdy má vícenásobná dědičnost význam
- **Java nemá vícenásobnou dědičnost**

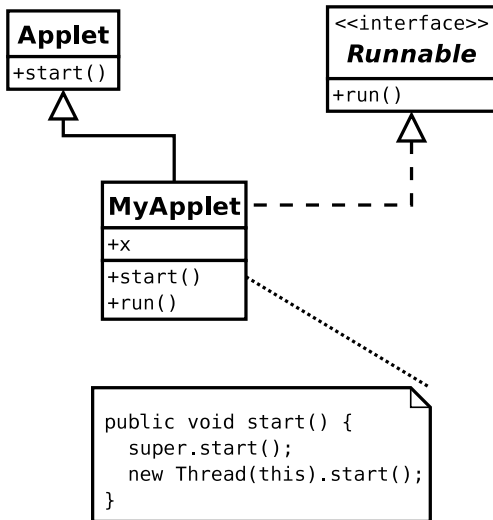

Vícenásobná dědičnost

Jak se obejít bez vícenásobné dědičnosti – I

Jak se obejít bez vícenásobné dědičnosti – II

Rozhraní objektu

- množina operací, které objekt nabízí
- pouze definuje co objekt umí (nabízí), nedefinuje *jak*
- způsob provedení operace závisí na implementaci (metoda)
 - stejné rozhraní může být implementováno různými objekty
 - stejné operace mohou mít různé implementace
 - ⇒ polymorfismus

- rozhraní v Javě: **flexibilita modelování se zachováním statické typové kontroly!**

Rozhraní

- specifikuje množinu vlastností, ale *neimplementuje je*

Abstraktní třída

- částečně implementuje rozhraní
- některé operace ponechává bez implementace

Třída

- implementuje rozhraní (tj. všechny metody rozhraní)
- třída představuje vzor pro vytváření objektů

Objekt

- objekt je jeden konkrétní jedinec příslušné třídy
- objekt je *instancí* třídy